

Mačernio šaltinis

Turistinė vertė



Sinonimai

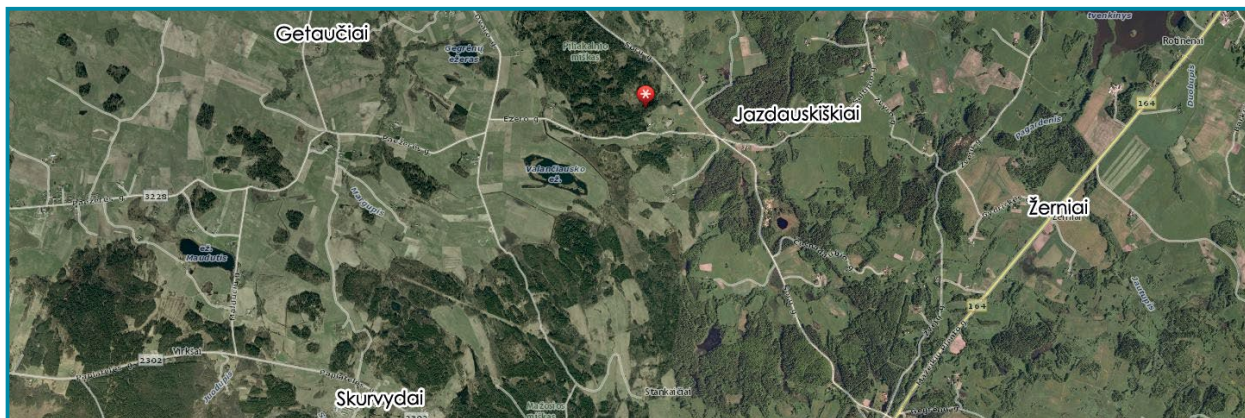
Nėra

Koordinatės

LKS: 372193; 6218298

Adresas

Jazdauskiškių k., Žemaičių Kalvarijos sen., Plungės r. sav., Žemaitijos NP šiaurės rytinėje dalyje įsteigto Jazdauskiškių kraštovaizdžio draustinio vakarinis pakraštys. Šaltinis yra apie 1,8–2 km į PR nuo Gegrėnų gyvenvietės centrinės dalies, kitame (PR) priešingame ar tolesniame nuo jos Piliakalnio miško pakraštyje.



Aplinka

Mačernio šaltinis atsiveria pakankamai aukštai (167 m NN), lėkštėjančiame nuo 170 m NN altitudės stambios plokščiakalvės PR šlaite. Gruntinio vandens srautas šaltiniuotos ištakos židinių pasiekia iš ŠV pusės ar iš vandeniui laidžios plokščiaviršės kalvos gilumos, kur ta pačia kryptimi nuo jo už 220 m ir 500 m miškas slepia dvi 181,6 m NN ir 180,6 m NN aukščio viršūnes. Versmė žemiau jų apie 15 metrų. Šaltinis yra PR plokščiakalvės pakraštyje (šlaite) prie baigiančio užželti miško keliuko ir keliais metrais žemiau šlaito laikomos jo sankasėlės. Šaltinį supa retas baltalksnių miškelis su krūmais (miško pakraštys). Aukščiau šlaituose ir jo mitybos srityje auga išlakesnis mišrus miškas (eglės, beržai, pušys). Jis liejasi kiek išlinkusiame ir „kuprotame“ nedideliu išnašų kūgiu šlaitelyje, kurio apačia apaugusi žolynais. Aplink kaptuotą versmę nuslinkęs nedidelis ir plonas nuobirynas (susijaukę molingas smėlis, priemėlis su akmenukais ir padurpėjęs puveninis miško juodžemis).

Dabartinė būklė, kaptazas

Kaptuoto apie 1–1,2 m skersmens betoniniu rentiniu šaltinio – šulinio dugne iš birių fluvioglacialinių (ftIIIbl) nuogulų storumės pakyla vanduo. Rentinyje jis nusistovi beveik ties žemės paviršiumi, o drėgnesniais periodais pakyla ir aukščiau. Tai rodo šlaitelio juodžemį išvagojusios nedidelės (rekognoskuotės metu sausos) išgraužos. Aukštesnio pakilimo metu jomis nuteka vandens perteklius, kylant vandens lygiui šulinėlyje. Subėgęs šulinėlyje vanduo žemyn šlaitu išvestais vamzdžiais be siurblio, o tik savabėgiu pasiekia sausesniame papėdės įlomės krantelyje esančią sodybą. Kaip sako jos ir šaltinio šeimininkai, „vanduo nuo šaltinio namo parbėga pats“.

Vandens fizikinės savybės

Rekognoskuotės metu (2012-09-12) šulinėlyje besirenkantį vandenį išmatavus mobiliu matuokliu jis buvo 9,4 °C temperatūros, silpnai šarminis (pH = 7,43–7,46). Savitasis elektros laidis (SEL – 456–465 μS/cm), vandens oksidacinis ir redukcini-

nis potencialas (Eh = +160 mV), deguonies kiekis (O₂ = 3,04 mg/l). Pagrindinė vandens ištaka iš perplautų fluvioglacialinės kilmės smėlinių nuogulų, todėl jis skaidrus, be kvapo ir skonio. Neturi kitokių užsistovinto vandens požymių.

Vandens cheminės savybės

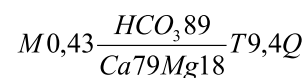
Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	428		
Sausoji liekana 180 °C	280		
Bendrasis kietumas		5,38	
Karbonatinis kietumas		4,85	
Nekarbonatinis kietumas		0,53	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	9	0,25	4,60
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	10	0,21	3,86
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	296	4,85	89,15
Nitritai, NO ₂ ⁻	< 0,02		
Nitratai, NO ₃ ⁻	8	0,13	2,39
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	4,50	0,20	3,58
Kalis, K ⁺	0,50	0,01	0,18
Kalcis, Ca ²⁺	88	4,39	78,53
Magnis, Mg ²⁺	12	0,99	17,71
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03		
Kitos analizės:			
pH, pH vienetai 20 °C	8,05		
Permanganato skaičius, mg O/l	1,80		
Bendroji geležis, Fe mg/l	< 0,025		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	409		

Šaltinio vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų. Ištirpusių mineralinių medžiagų koncentracija 428 mg/l. Vanduo santykinai kietas, pasižymi



nedideliu karbonatiniu (5,38 mg-ekv/l), virinant lengvai pašalinamu kietumu. Vandenyje aptikta nedaug nitratų (8 mg/l), nitritų ir amonio nėra. Jame labai nedidelis natrio (4,5 mg/l) ir chlorido (9 mg/l) kiekis, nedaug organinės medžiagos (permanganato skaičius 1,8 mg/l). Ištirpusios vandenyje geležies neaptikta.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)



Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Nėra.

Tipas

Krintantis erozinis

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Neįvertintas

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2012